

Ružica Krizmanić

Fiskalizacija izdavanja računa za prateće dokumente

1. Uvod

Sukladno Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom (NN 133/12., 115/16., 106/18. i 121/19. – dalje u tekstu: Zakon) od 1. travnja 2020. započinje provođenje fiskalizacije izdavanja računa za prateće dokumente te se u ovom članku daje kratki pregled postupka fiskalizacije kao i primjeri fiskalizacije izdavanja računa za prateće dokumente.

2. Postupak fiskalizacije izdavanja računa za prateće dokumente

Odredbama čl. 27.a Zakona propisano je da ako obveznik fiskalizacije, iz bilo kojeg razloga, prije izdavanja računa izdaje dokument na kojem navodi podatke o plaćanju, na njemu mora vidno pisati »Ovo nije fiskalizirani račun«, dok je odredbama čl. 27.b i 27.c Zakona propisna fiskalizacija izdavanja računa za prateći dokument na kojem se navode podaci o plaćanju i obavijest iz čl. 27.a Zakona.

Fiskalizacija izdavanja računa za prateći dokument podrazumijeva dostavu novog podatka o poslovnom prostoru te provođenje postupka fiskalizacije izdavanja računa za prateći dokument.

2.1. Dostavljanje novog podatka o poslovnom prostoru

Sukladno čl. 19. Zakona, za potrebe provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa obveznik fiskalizacije dužan je Poreznoj upravi dostaviti podatke o svim poslovnim prostorima u kojima obavlja djelatnost. Obveznik fiskalizacije koji odluči ili ima poslovnu potrebu izdavanja pratećih dokumenta za poslovni prostor u kojem, bez propisane zakonske obveze, koristi takav način poslovanja dostavlja novi podatak o poslovnom prostoru – *oznaku o izdavanju dokumenta iz čl. 27.b Zakona*. Ova oznaka treba se dostaviti do 1. svibnja 2020. putem sustava ePorezna odnosno putem obrasca Prijave podataka u sustavu fiskalizacije.

2.2. Provođenje postupka fiskalizacije izdavanja računa za prateći dokument

Nakon što je obveznik fiskalizacije Poreznoj upravi dostavio podatak o poslovnom prostoru – *oznaku o izdavanju dokumenta iz čl. 27.b Zakona* – te se na taj način izjasnio o tome da izdaje prateće dokumente za koje postoji obveza fiskalizacije izdavanja računa,

dužan je svaki takav prateći dokument dostaviti na ovjeru u Poreznu upravu kako bi se istome dodijelio Jedinstveni identifikator računa (JIR).

Prateći dokument za koji je potrebno provesti postupak fiskalizacije izdavanja računa je onaj koji se izdaje u vrijeme kada je isporuka proizvoda ili obavljanje usluge već započelo te kada je sasvim izvjesno da će doći do isporuke proizvoda ili obavljanja usluge.

3. Primjeri fiskalizacije izdavanja računa za prateće dokumente

U nastavku teksta daju se odgovori na pojedina pitanja o tome kod kojih pratećih dokumenata postoji, odnosno ne postoji obveza fiskalizacije izdavanja računa za prateće dokumente (dalje u tekstu: fiskalizacija pratećih dokumenata).

Primjer 1.

Hotelier posluje na način da gost hotela konzumira hranu i piće u restoranu hotela pri čemu se gostu ne izdaje račun već se izdaje dokument koji ima sve elemente kao i račun uz napomenu »Ovo nije fiskalizirani račun«. Gost hotela potpisuje primjerak dokumenta kao dokaz o konzumaciji hrane i pića, pri čemu se gostu ništa ne naplaćuje već se konzumacija hrane i pića iskazuje na glavnom računu za smještaj prilikom odjave gosta iz hotela. Isto je postupanje za troškove gosta nastale primjerice za korištenje ležaljki na bazenu, korištenje bazena, teniskih terena i sl. pa se postavlja pitanje obveze fiskalizacije pratećih dokumenta koje je hotel izdao za korištenje navedenih usluga.

Obveznici fiskalizacije dužni su provoditi fiskalizaciju pratećih dokumenata u slučaju kada su ispunjena dva propisana uvjeta:

1. prateći dokument sadrži podatke o plaćanju (izraženu cijenu usluge ili proizvoda) i napomenu »Ovo nije fiskalizirani račun« i
2. isporuka proizvoda ili obavljanje usluge je započelo ili je sasvim izvjesno da će do toga doći.

Hotelier izdaje gostu prateći dokument na kojem su navedeni podaci o plaćanju (izražena cijena hrane i pića) i napomenu »Ovo nije fiskalizirani račun« za konzumaciju hrane i pića u restoranu hotela. Nadalje, takav dokument se vodi interno na »trošak sobe«, pri čemu se usluga ne naplaćuje odmah nakon realizacije već se isto iskazuje na glavnom računu prilikom odjave gosta iz hotela. U ovom slučaju hotelijer je dužan provesti fiskalizaciju pratećeg dokumenta jer su ispunjena oba prethodno navedena uvjeta (prateći dokument ima podatke o plaćanju i navedenu napomenu te je usluga već započela). Isto tako, hotelijer je dužan provesti postupak fiskalizacije izdavanja računa za glavni račun za smještaj na kojemu su navedene sve realizirane usluge, ako je račun naplaćen sredstvima koja se smatraju prometom gotovine sukladno Zakonu.

Međutim, ako se gost hotela, primjerice, koristio ležaljka na bazenu, a hotelijer mu je pri tome izdao prateći dokument na kojem nisu navedeni podaci o plaćanju već je naveden samo naziv usluge (npr. korištenje ležaljki na bazenu bez navedenog iznosa), u tom slučaju hotelijer koji izdaje ovakav prateći dokument nije u obvezi provesti fiskalizaciju tog pratećeg dokumenta jer se nije ispunio jedan od propisanih uvjeta (prateći dokument ne sadrži podatke o plaćanju).

Primjer 2.

Je li obveznik fiskalizacije koji naplaćuje račune transakcijskim putem obvezan na ponudama navoditi napomenu »Ovo nije fiskalizirani račun« te je li obvezan provoditi fiskalizaciju takvih ponuda?

Sukladno čl. 27.a Zakona, ako obveznik fiskalizacije iz bilo kojeg poslovnog razloga prije izdavanja računa izdaje dokument na kojem navodi podatke o plaćanju, na njemu mora vidno navesti napomenu »Ovo nije fiskalizirani račun«. Navedenu odredbu dužni su primjenjivati obveznici fiskalizacije koji ostvaruju promet gotovinom sukladno čl. 8. st. 2. Zakona. Isto tako, navedena napomena ističe se na pratećem dokumentu za koji se u trenutku izdavanja ne zna na koji će način naplata biti obavljena.

Nadalje, vezano za dio koji se odnosi na fiskalizaciju pratećih dokumenta nakon kojih se izdaje račun koji se naplaćuje transakcijskim putem bitno je napomenuti kako obveza fiskalizacije za prateće dokumente postoji kada prateći dokument sadrži podatke o plaćanju i napomenu »Ovo nije fiskalizirani račun« te kada je isporuka proizvoda ili obavljanje usluge započelo odnosno sasvim je izvjesno da će do toga doći neovisno o tome na koji način se se u konačnici račun naplatiti (gotovinskim ili transakcijskim putem). Isto tako, račun koji izdaje nakon tog dokumenta obveznik fiskalizacije nije u obvezi fiskalizirati ako je naplaćen u sredstvima koja se ne smatraju prometom gotovine.

Sukladno čl. 27.c Zakona, provođenja obveze fiskalizacije pratećih dokumenata oslobođeni su obveznici fiskalizacije koji do trenutka izdavanja pratećeg dokumenta izdaju isključivo račune koji se naplaćuju transakcijskim putem.

Primjer 3.

Je li obveznik fiskalizacije u obvezi fiskalizirati ponude u slučaju kada se radi o trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i sl. koja izdaje ponude kupcima (za prozore, krevete, ormare, itd.)? Ponude služe kupcima radi usporedbe cijena proizvoda navedenim na ponudama nakon čega se kupac može odlučiti za jednu od ponuda, međutim većina takvih ponuda se nikada ne realizira.

U ovom slučaju prodavatelj koji izdaje ponude nije dužan provesti fiskalizaciju pratećih dokumenta odnosno navedenih ponuda jer nije sasvim izvjesno hoće li i koji proizvod odabrati kupac. Kada kupac odabere neku od ponuda za proizvode, on u pravilu prodavatelju uplaćuje određeni iznos sredstava kao predujam za narudžbu, a za što je prodavatelj dužan izdati fiskalizirani račun ako je naplata izvršena u sredstvima koja se smatraju gotovinom.

Primjer 4.

Budući da od 1. travnja 2020. počinje fiskalizacija ponuda i narudžbi, moraju li se fiskalizirati narudžbe u e-trgovini (webshop) koje će biti plaćene karticom ili pouzećem?

U slučaju e-trgovine, kada kupac izabere proizvod i stavi ga u košaricu te ga plati karticom, prodavatelj ga obavještava da je njegova narudžba zaprimljena. Prodavatelj provjerava ima li odabranih proizvoda na zalihi te ako ima izdaje fiskalizirani račun. Sredstva koja su do tada bila na poziciji »rezervacija« u tom trenutku se naplaćuju u korist prodavatelja. U ovom slučaju postoji izvjesnost o isporuci proizvoda te ako obveznik fiskalizacije izdaje narudžbu na kojoj su navedeni podaci o plaćanju i propisana napomena, narudžbu je dužan fiskalizirati.

Isto tako, u slučaju kada kupac kao način plaćanja odabere plaćanje putem pouzeća, te ako narudžba sadrži oba propisana uvjeta koja se odnose na fiskalizaciju pratećeg dokumenta, obveznik fiskalizacije fiskalizira takav prateći dokument.

Nadalje, u slučaju naplate putem pouzeća obveznik fiskalizacije provodi fiskalizaciju izdavanja računa za račune naplaćene u gotovini i to na sljedeći način. Ako sam prodavatelj

vatelj odnosno poduzeće naplaćuje prodaju proizvoda prije njihove dostave kupcu takav promet podliježe obvezi fiskalizacije. Ista stvar je i kod dostave proizvoda od strane samog prodavatelja koji račun naplaćen u sredstvima koja se smatraju gotovinom sukladno Zakonu mora fiskalizirati. Međutim, ako primjerice djelatnik kurirske službe zaprima sredstva od krajnjeg kupca u ime i za račun poduzeća čiji proizvod dostavlja (plaćanje pouzećem), ne postoji obveza fiskalizacije izdavanja računa jer se radi o poštanskoj usluzi gdje će prilikom uručjenja pošiljke kupac navedeni iznos predati djelatniku kurirske službe, a sredstva će potom biti uplaćena na transakcijski račun poduzeća prodavatelja.

Primjer 5.

Obveznik traži pojašnjenje odredbe čl. 19. st. 8. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom koja se odnosi na dostavu podataka o pratećem dokumentu u sustavu fiskalizacije. Postavlja se pitanje je li obveznik fiskalizacije dužan fiskalizirati ponudu ako takvu ponudu izdaje prema Zakonu o zaštiti potrošača?

Prateći dokumenti za koje postoji obveza fiskalizacije su, među ostalim, oni koji se izdaju kada je isporuka proizvoda ili obavljanje usluge već započelo ili je sasvim izvjesno da će do toga doći. Obveznici fiskalizacije sami odlučuju o tome žele li izdavati takve prateće dokumente odnosno imaju li poslovnu potrebu za isto. U slučaju kada su obveznici fiskalizacije odlučili izdavati prateće dokumente za koje postoji obveza provođenja fiskalizacije pratećih dokumenta, dužni su dostaviti podatak o poslovnom prostoru – oznaku o izdavanju pratećeg dokumenta iz članka 27.b Zakona. Obveznik fiskalizacije navedeni podatak o poslovnom prostoru dostavlja elektroničkim putem korištenjem elektroničkog servisa ePorezna. Ako obveznik fiskalizacije nema obvezu korištenja sustava ePorezna, prema posebnom propisu, podatak o oznaci o izdavanju dokumenta iz članka 27.b Zakona dostavlja putem obrasca Prijave podataka u sustavu fiskalizacije. Dakle, dostavljanjem podatka o oznaci o izdavanju dokumenta iz članka 27.b Zakona po poslovnicu obveznik fiskalizacije iskazuje namjeru o tome da će izdavati prateće dokumente za koje postoji obveza fiskalizacije pratećih dokumenata.

Sukladno čl. 19. st. 8. Zakona propisano je da obveznik fiskalizacije koji odluči ili ima poslovnu potrebu izdavanja pratećih dokumenata iz čl. 27.b Zakona za poslovni prostor u kojem bez propisane zakonske obveze koristi takav način poslovanja ispunjava oznaku iz st. 2. t. 10. istog članka Zakona. Iz citirane zakonske odredbe proizlazi da ako postoji zakonska obveza izdavanja pratećeg dokumenta (ponuda/predračuna i sl.), obveznik fiskalizacije nije u obvezi dostaviti podatak o oznaci o izdavanju dokumenta iz članka 27.b Zakona, odnosno nije u obvezi provoditi fiskalizaciju pratećeg dokumenta.

Navedeno konkretno znači da u slučaju kada obveznik fiskalizacije izdaje ponudu koja je propisana primjerice čl. 12. Zakona o zaštiti potrošača (NN 41/14., 110/15. i 14/19.) ili drugim zakonom, tada obveznik fiskalizacije nije u obvezi provoditi fiskalizaciju pratećeg dokumenata odnosno navedene ponude, niti je u obvezi dostaviti podatak oznaci o izdavanju dokumenta iz članka 27.b Zakona po poslovnom prostoru iz razloga što postoji zakonska obveza izdavanja takve ponude.

Primjer 6.

Treba li obveznik fiskalizacije koji neće izdavati prateći dokument o tome sastaviti izjavu?

Sukladno odredbi čl. 27. a Zakona propisano je da obveznik fiskalizacije ako iz bilo kojeg razloga prije izdavanja računa izdaje dokument na kojem navodi podatke o plaćanju, na njemu mora vidno pisati »Ovo nije fiskalizirani račun«. Nadalje, čl. 27.b Zakona propisuje da je obveznik fiskalizacije dužan provoditi postupak fiskalizacije pratećih dokumenata (ponuda, narudžba i slično) na kojem navodi podatke o plaćanju iz čl. 27.a Zakona, a koji se izdaje kada je isporuka proizvoda ili obavljanje usluge već započelo ili je sasvim izvjesno da će do toga doći. Namjeru izdavanja takvih pratećih dokumenata obveznik fiskalizacije iskazuje dostavom podatka o oznaci o izdavanju dokumenta iz čl. 27.b Zakona, a sukladno čl. 19. Zakona. Vezano za pitanje koje se odnosi na obvezu sastavljanja izjave o neizdavanju pratećeg dokumenta napominjemo kako u Zakonu isto nije propisano pa posljedično obveznik fiskalizacije koji neće izdavati prateći dokument nije u obvezi sastaviti takvu izjavu niti se očitovati o tome.

4. Umjesto zaključka

Početak primjene Zakona, odnosno od 1. travnja 2020., uvodi se fiskalizacija pratećih dokumenata kako bi se stavilo pod kontrolu primjenjivanje odredbe kojom je propisana obveza navođenja obavijesti »Ovo nije fiskalizirani račun« na pratećim dokumentima koje obveznici fiskalizacije izdaju prije samog izdavanja računa, a zatim ne izdaju i fiskaliziraju račun. Bitno je napomenuti da se obveza fiskalizacije pratećih dokumenata ne nameće svim obveznicima fiskalizacije, već samo onima koji odluče svoje poslovanje obavljati na način da izdaju prateće dokumente za koje postoji obveza fiskalizacije. Kako bi se obveznici fiskalizacije pripremili na ispunjavanje obveza propisanih Zakonom, na stranicama Porezne uprave objavljena je dokumentacija pod nazivom *Tehnička specifikacija za korisnike v 1.9.*, a koja se odnosi na implementaciju tehničkog rješenja vezano za provođenje fiskalizacije pratećih dokumenata. Do trenutka pisanja ovoga članka još nije objavljen predmetni pravilnik pa će o njemu više riječi biti u sljedećem broju.